

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/162/2016
Identifikačné číslo spisu:	7203899609
Dátum vydania rozhodnutia:	25.01.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7203899609.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F., bývajúceho v A., zastúpeného JUDr. Richardom Kovalčíkom, advokátom v Košiciach, Rázusova 1, proti žalovaným 1/ P., bývajúcemu v F. a 2/ U., bývajúcemu vo V., o určenie neplatnosti závetu a iné, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 28 C 244/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 17. decembra 2015 sp. zn. 7 CoD 48/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II rozsudkom z 2. júna 2014 č. k. 28 C 244/2003-478 určil, že dôvody vydedenia žalobcu poručiťkou F. v listine o vydedení z 20. februára 1999 nie sú dané a že závet poručiťky F. z 20. februára 1999 je v časti, v ktorej došlo k opomenutiu žalobcu neplatný. V prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol. Zároveň vyslovil, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku. Zistený skutkový stav právne posúdil podľa § 37, § 38, § 39, § 40 ods. 1, § 40a, § 469a, § 473, § 476 ods. 1 a 2, § 476a, § 477 ods. 1 a § 479 Občianskeho zákonníka a § 80 písm. c/, § 38 ods. 1 a § 175k ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“). Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia, v časti zamietnutia žaloby (určenia neplatnosti celého závetu) uviedol, že nakoľko k platnému vydedeniu žalobcu poručiťkou nedošlo, poručiťka žalobcu, ktorý je jej potomkom, opomenula a žalobca sa neplatnosti závetu dovolal v časti, v ktorej došlo k jeho opomenutiu (§ 479 v spojení s § 40a Občianskeho zákonníka). V tomto rozsahu súd prvej inštancie určil neplatnosť závetu poručiťky, pričom v ostatnej časti žaloby, smerujúcej k určeniu neplatnosti celého závetu súd žalobu zamietol, nakoľko závet (až na opomenutie žalobcu) inak spĺňa všetky zákonné predpoklady platnosti. Bol urobený slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne (§ 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka), jeho predmetom nie je plnenie nemožné (§ 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka), obsahom alebo účelom neodporuje zákonu (až na opomenutie žalobcu), zákon neobchádzal a nepriečil sa dobrým mravom (§ 39 Občianskeho zákonníka), bol napísaný vlastnou rukou poručiťky a bol v ňom uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný (§ 476 ods. 1 a 2 a § 469a ods. 3 Občianskeho zákonníka) a bol

tiež vlastnou rukou poručiťky podpísaný (§ 476a Občianskeho zákonníka). Podľa názoru súdu prvej inštancie žalobca nemal na určenie neplatnosti celého závetu naliehavý právny záujem. O trovách konania rozhodol s použitím § 151 ods. 3 vety pred bodkočiarkou O. s. p.

2. Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobcu a žalovaného 1/ rozsudkom zo 17. decembra 2015 sp. zn. 7 CoD 48/2014 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. Stotožnil sa so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a s odôvodnením napadnutého rozsudku, na ktoré v celom rozsahu poukázal. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne vo veci rozhodol aj pokiaľ po určení, že závet poručiťky je v časti, v ktorej došlo k opomenutiu žalobcu neplatný a po určení, že dôvody vydedenia nie sú dané, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, nemajúc za to, aby závet v celom rozsahu bol inak neplatný a že nie je potrebné osobitne určovať, že aj listina o vydedení je neplatná. Svoje úvahy súd prvej inštancie aj v tejto časti rozhodnutia dostatočne, podľa názoru odvolacieho súdu, odôvodnil a jeho rozsudok nepovažoval za nepreskúmateľný. Odvolací súd v odôvodnení s ohľadom na návrh žalobcu určiť neplatnosť celého závetu pre jeho rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka doplnil, že dobrými mravmi sú pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku. Korektív dobrých mravov však nesmie byť na ujmu princípom právnej istoty a nesmie neprimerane oslabovať subjektívne práva účastníkov, vyplývajúce z právnych noriem. Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že pre ochranu práv a záujmov žalobcu postačuje určujúci výrok preskúmaného rozsudku v jeho vyhovujúcej časti, bez potreby určovania neplatnosti závetu ako celku, keďže pre to neboli splnené zákonné predpoklady, ako aj bez potreby osobitného určovania neplatnosti listiny o vydedení. Zdôraznil, že výklad § 80 písm. c/ O. s. p. a § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam daného prípadu súdom prvej inštancie bol správny. Súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca nemôže spravodlivo znášať zákonné dôsledky vydedenia a pre určenie okruhu dedičov sú postačujúce preskúmané vyhovujúce výroky.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorého dôvodnosť videl v odňatí možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.) a v tom, že konanie je postihnuté zároveň aj inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), keď súd prvej inštancie svoje rozhodnutie v zamietajúcej časti náležite a dostatočne neodôvodnil a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil. Dovolateľ dovolanie odôvodnil aj tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), ktoré videl v tom, že odvolací súd sa nezaoberal právnym posúdením otázky platnosti závetu pre rozpor s dobrými mravmi. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že podľa jeho názoru sú závet a listina o vydedení žalobcu jednoznačným a nespochybniteľným vyjadrením poslednej vôle poručiťky, pričom spĺňajú zákonné podmienky pre ich platnosť. Poukázal aj na správanie a konanie žalobcu voči poručiťke, ktoré bolo v rozpore s dobrými mravmi, na ktoré sa sám paradoxne odvoláva. Sám by privítal, keby rozhodnutie odvolacieho súdu bolo zrušené v celom rozsahu a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

5. Žalovaný 2/ sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu (žalobca, ďalej aj dovolateľ) zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané 19. apríla 2016, t. j. pred 1. júlom 2016, za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 C. s. p., na základe ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti a právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia

účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 a § 238 O. s. p v znení účinnom do 1. júla 2016.

8. Dovolanie žalobcu smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Rozsudky odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, boli uvedené v § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. Dovolanie žalobcu nesmeruje proti rozsudku, ktorý je uvedený v týchto ustanoveniach; prípustnosť dovolania preto z § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. nevyplýva.

9. Predmetné dovolanie by bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám, ktoré boli uvedené § 237 ods. 1 O. s. p. Žalobca poukazoval vo svojom dovolaní, že konanie je zaťažené vadou, ktorá bola uvedená v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., jej existencia však nevyšla v dovolacom konaní najavo.

10. Dovolateľ mal za to, že odvolací súd zaťažil konanie vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom, keď sa súdy nevysporiadali s jeho námietkou neplatnosti závetu pre rozpor s dobrými mravmi a rozhodnutia dostatočne neodôvodnili, z ktorého dôvodu ich považuje za arbitrárne.

11. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach uvádzal, že pre záver o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. nie je významný subjektívny názor strany, ktorá namieta, že sa súdy nižších inštancií dopustili takej vady, rozhodujúcim je len záver odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016).

12. Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa strane sporu znemožní realizácia jej procesných práv, priznaných jej v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jej práv a právom chránených záujmov (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

13. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (viď tiež II. ÚS 76/07).

14. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 111/1998) považovaná za procesnú vadu („inú vadu konania“) nezakladajúcu prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili viaceré rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

15. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie

dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu neposkytuje žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny dôvod, aby na preskúmvanú vec bola aplikovaná druhá veta uvedeného stanoviska.

16. V preskúmvanej veci tak dovolateľ nedôvodne namietal, že mu v dôsledku ním tvrdených nedostatkov odôvodnenia napadnutého rozsudku bola odňatá možnosť pred súdom konať.

17. Dovolateľ ako dovolací dôvod uvádzal „ inú vadu“ (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.). V dovolaní namietaná „iná vada“, bola do 30. júna 2016 považovaná za relevantný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), ktorý však prípustnosť dovolania nezakladal (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011). Dovolací súd sa preto daným dovolacím dôvodom nemohol zaoberať.

18. Podaný mimoriadny opravný prostriedok dovolateľ nakoniec odôvodňoval aj tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

19. V dovolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania taktiež nezakladá (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O. s. p. Dovolací súd sa preto ani týmto dovolacím dôvodom nemohol zaoberať.

20. Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodíť z ustanovenia § 238 O. s. p., ani z ustanovenia § 237 O. s. p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne neprípustné odmietol.

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.